

Lia van Reisen

Hollandse Nieuwe

Inhoud

Contact	4
Waarom dit boekje?	5
Lifeline	7
Noodlot	9
Brug	13
Vlucht	15
Hij of zij?	17
Voornaam	19
Staatloos	21
Black hair	23
Kledingwet	27
Gezin	29
Kindbruidje	31
Verdacht	35
Vooroordeel	37
Veerkracht	41
Welkom	43
Hollandse Nieuwe	45
Toekomst	49
Dank	51

Contact

je taal
begrijp ik niet
jouw woorden zijn vreemd
jouw letters zijn anders
maar jouw ogen
kan ik lezen

Mieke van Hooft
Uit: Dichter. 'nieuwe bureu'

De rode draad in mijn werk is gesponnen door de vele contacten die ik heb gehad met nieuwe medelanders. Leerkracht aan de ISK, docent NT2 en inburgering, begeleider van AMA's en re-integratie-consulent voor nieuwkomers, de hele wereld zit de afgelopen vierenveertig jaar in de klas of aan mijn tafel. Een wereld vol met interessante, lieve en hartverwarmende mensen, ieder met een persoonlijk, vaak verdrietig verhaal.

Als ik in relatie tot vluchtelingen, asielzoekers en migranten het journaal zie, krantenartikelen lees of commentaar uit de samenleving hoor, relateer ik dit vaak onbewust aan iemand die ik persoonlijk ken.

De laatste jaren heb ik daar af en toe iets over opgeschreven en nu gebruik ik deze gebundelde verhaaltjes als afscheidsgroet aan jou.

Heb je dit boekje in handen, dan is dat omdat ik jou wil bedanken voor jouw collegialiteit en fijne samenwerking of omdat ik blij ben dat door mijn werk onze paden elkaar hebben gekruist.

Het ga je goed en wellicht tot ziens.

Met lieve groet, Lia

Lifeline

Opeens is het zover.

Het gonst door de straat, door de wijk, door de stad.

Ze komen, ze komen! Zoek een veilig heenkomen. Snel, sneller, snelst.

Die 'ze' zijn muitende, verkrachtende, moordende rebellen, regeringstroepen of strijders van Al-Shabab, Al Qaida, Boko Haram, IS en andere terreurorganisaties.

Iedereen slaat in hevige paniek massaal op de vlucht.

Alle kanten op. Want welke kant naar veiligheid leidt, weet niemand.

Je verliest elkaar uit het oog, maar je rent. Je rent voor je leven en hoopt dat je dierbaren dat ook doen.

Zo ging het in de jaren veertig met de Joden, Roma en Sinti, en tijdens de jaren negentig in landen als Rwanda, Burundi, Congo, Liberia, Somalië, Sierra Leone, Afghanistan, Irak.

En zo gaat het nu in Syrië.

Met één groot verschil.

Mensen die nu op drift raken, hebben hun smartphone met oplader bij zich, een van de weinige dingen die mensensmokkelaars toestaan om in je bagage mee te nemen.

De smartphone, waar alle mooie herinneringen en foto's van dierbaren in opgeslagen staan. Die voorkomt dat je na je vlucht uit je land nog jarenlang op zoek moet naar je ouders, broer, zus, je geliefde of je kinderen.

Raakte men elkaar kwijt tijdens de vlucht in het mobiele telefoonloze-tijdperk, dan kon later een zoektraject in gang gezet worden, samen met de afdeling Restoring Family Links van het Rode Kruis. En ik denk aan Keen, een Somalische vriendin van mij, die begin jaren negentig wegvlucht uit haar land en uiteindelijk na ruim 10 jaar weer in contact komt met haar dood gewaande broer en zus. Keen in Deventer, haar broer en zus in vluchtelingenkampen in Kenia.

De smartphone van nu is tijdens maar ook na de vlucht van levensbelang. Hij is je redding, je kompas, je enige middel om wereldwijd contact te zoeken met familie en vrienden.

Maar tegenwoordig helaas ook iets waar vluchtelingen door velen meedogenloos en kortzichtig op afgerekend worden. 'Wat nou hulp', hoor en lees ik te vaak. 'Ze lopen allemaal met dure mobieltjes.'

En dát past kennelijk niet in het stereotiepe beeld van de vluchteling.

Oktober 2015

Noodlot

Ik schrik.

'Dit kan niet waar zijn!'

En ik ben in één keer klaarwakker.

Al een paar dagen zijn de aanslagen in en rond Brussel hét onderwerp van gesprek op radio en tv.

Zo ook op de ochtend van 24 maart. Ik luister naar het Radio 1 Journaal en hoor dat zich onder de vermisten op vliegveld Zaventem ook een 41-jarige Deventerse bevindt, ene Elita Weah.

Elita! Een van mijn oud-cursisten inburgering. In de jaren negentig vlucht zij met een aantal broers en zussen voor de buitensporig gewelddadige burgeroorlog in Liberia en kiest voor het veilige Europa. Uiteindelijk krijgt zij na jaren procederen via het generaal pardon in 2007 haar verblijfsvergunning.

Elita is in Liberia nauwelijks naar school geweest, maar zij is een enorme doorzetter en haalt uiteindelijk haar inburgeringsexamen. Enorm blij is zij met haar diploma, want nu kan zij naturaliseren en dus gaan en staan waar zij wil. Haar familie woont verspreid over de wereld en Elita is duidelijk de bindende factor en probeert dan ook met iedereen het

contact te onderhouden. Maar nu kan zij ze ook bezoeken. Twee dagen voor de rampzalige aanslag kom ik haar nog tegen in de Lange Bisschopstraat en zoals altijd praten we even met elkaar. Zij vertelt mij dat zij naar Boston gaat om daar de begrafenis van haar stiefvader bij te wonen.

Nee, alleen zij. Haar dertienjarige dochter Lisa blijft thuis, bij haar broer. Lisa, haar grootse en liefste bezit waar zij zo trots op is en zielsveel van houdt. Haar handtas, noemt zij Lisa gekscherend. Altijd bij haar in de buurt.

De volgende ochtend wordt duidelijk dat Elita de aanslag niet heeft overleefd. Op slag dood...

En onwillekeurig moet ik denken aan het gedicht *'De tuinman en de Dood'*, van P.N. van Eyck.

Elita heeft haar noodlot niet kunnen ontlopen.

Zij is gestorven. Niet door kogels of machetes in een West-Afrikaanse burgeroorlog, maar door een bom op een Europees vliegveld.

Maart 2016

De tuinman en de dood

Een Perzisch Edelman:

Van morgen ijlt mijn tuinman, wit van schrik,
Mijn woning in: 'Heer, Heer, één ogenblik!

Ginds, in de rooshof, snoeide ik loot na loot,
Toen keek ik achter mij. Daar stond de Dood.

Ik schrok, en haastte mij langs de andere kant,
Maar zag nog juist de dreiging van zijn hand.

Meester, uw paard, en laat mij spoorlags gaan,
Voor de avond nog bereik ik Ispahaan!'

Van middag - lang reeds was hij heengespoed -
Heb ik in 't cederpark de Dood ontmoet.

'Waarom,' zo vraag ik, want hij wacht en zwijgt,
'Hebt gij van morgen vroeg mijn knecht gedreigd?'

Glimlachend antwoordt hij: 'Geen dreiging was 't,
Waarvoor uw tuinman vlood. Ik was verrast,

Toen 'k 's morgens hier nog stil aan 't werk zag staan,
Die 'k 's avonds halen moest in Ispahaan.'

Brug

Belt ze af, mijn afspraak van vandaag? Goede vrijdag, dus haar kinderen hebben vrij van school. Haar man werkt 40 uur per week en is dus geen potentiële 'oppas'. Maar mijn twijfel blijkt geheel ten onrechte. Ze is er, op de fiets, net als haar drie koters van tien, acht en zes.

We hebben een fijn gesprek, mede doordat haar Nederlandse taal enorm vooruit is gegaan, vergeleken met de laatste keer dat ik haar zag. Ze vertelt me onder andere dat de kinderen zo blij zijn in Nederland, zich veilig en vrij voelen en ontzettend graag naar school gaan. Leren natuurlijk, maar ook spelen, lachen en plezier hebben. En de juffen zijn zo lief! Wat een stimulans voor deze ouders om hun nieuwe leven in Nederland op de rails te kunnen zetten en te houden.

Als we enige tijd later terugkomen in de wachtruimte waar haar kinderen kleuren, puzzelen en spelletjes spelen op de telefoon, springt Zeynab plots van haar stoel, gooit haar jas van zich af en vraagt aan mij: 'Wil je zien hoe ik een brug maak?'

Ik antwoord dat ik dat heel graag wil zien en vraag of ik foto's mag maken. 'Geen probleem', zegt ze.

Ze loopt stoer naar het midden van de ruimte, werpt zich naar achteren en landt op haar handen. Zie daar de beloofde brug! Ik krijg er een warm gevoel van.

Zo mooi om te zien hoe een kind, gevlucht met haar ouders en twee broertjes uit Syrië, een land in oorlog, zó onbevangen en vol vertrouwen contact maakt met mij, iemand die ze amper kent. Een echte bruggenbouwer die Zeynab en dat is iets waar we er nooit te veel van kunnen hebben in deze wereld.

Maart 2018

Vlucht

Enkelen van mijn cliënten komen uit Afrin, de Syrische stad die het afgelopen weekend zomaar en zonder pardon in Turkse handen viel.

Vandaag heb ik een allerliefste Koerdische vrouw bij me die totaal ontredderd aan mijn tafel zit. Ik heb haar uitgenodigd om te horen hoe het met haar gaat en om samen te kijken of er al iets in gang gezet kan worden op het gebied van vrijwilligerswerk dan wel taalstage. Maar op mijn vraag hoe het met haar is, antwoordt zij:

‘Niet goed, niet goed’, en het huilen staat haar nader dan het lachen. Haar ouders zijn destijds achtergebleven in Afrin, alleen. Hun 7 kinderen zijn allemaal in het veilige Europa.

De laatste dagen is er geen contact meer mogelijk geweest met haar ouders.

‘Maar kijk’, zegt ze en toont me een filmpje op haar smartphone.

Meterslange rijen auto’s en voetgangers, angstige mannen, vrouwen, kinderen en bejaarden die massaal de stad ontvluchten. Ruim 88.000 ontheemden op zoek naar een veilig heenkomen in andere Koerdische gebieden.

We kijken er samen naar. Opeens komt een vrouw duidelijk in beeld, rennend en verward om zich heen kijkend... 'Mijn moeder', zegt ze zacht, met tranen in haar ogen. Het brok in mijn keel wordt groter en ik zeg sorry en dat het me spijt dat ik niets voor haar kan doen...

Intussen rijden Turkse militairen met hun tanks door het zwaar-gehavende Afrin, hijsen hun vlaggen en verwoesten het beeld van de Koerdische held Kawa, symbool van verzet tegen onderdrukking.

Aanstaande woensdag is het Nowruz, het Koerdisch nieuwjaar... Over vrijwilligerswerk, taalstage en inburgering hebben we het vandaag niet meer. Na ons gesprek wens ik haar bij het afscheid veel amal, nur en salam. Veel hoop, licht en vrede.

Maart 2018

Hij of zij?

Mijn afspraak van Somalische komaf, stralend als altijd, toont mij vol trots haar onlangs geboren zesde telg. Ik kijk goed en meen te zien dat het een jongetje is. 'Wat een mooierd', zeg ik. 'Hoe heet het?'

'Isa', antwoordt ze en ik weet dat ik op het goede spoor zit. Isa, de Arabische naam voor Jezus en een veel voorkomende voornaam bij moslimjongens. Het is dus een zootje. Trots rijdt ze haar kinderwagen naar een lege tafel. We gaan zitten, Isa wordt uit de wagen gehaald en op schoot gezet.

Ze slaakt een zucht en brandt los. 'De naam Isa is niet goed. Mijn dochter zegt dat het in Nederland een meisjesnaam is en dat hij hier later mee gepest gaat worden op school. Ik ga zijn naam veranderen.'

Dilemma. Hoe reageer ik hierop?

Ik vraag haar of zij het een mooie naam vindt en ze knikt, vol overtuiging en Isa kijkt me vol vertrouwen aan met zijn grote bruine ogen.

'Weet je', zeg ik, 'wanneer je een oer-Hollandse moeder bent met een Isa in je wandelwagen weet ik bijna zeker dat het een dochtertje is. Maar ben je een moslimmoeder met een Isa, dán weet ik zeker dat het om een zoontje gaat.

Zorg ervoor dat jouw Isa zijn naam met trots draagt. Je hebt hem zijn naam gegeven vanuit liefde en respect voor jouw cultuur en religie en daar hoeft je je nooit voor te schamen.'

Ik zie dat ze blij is met dit antwoord en ze straalt zo mogelijk nóg meer.

Ze gaat dit ook aan haar dochter uitleggen, vertelt ze.

Als ik haar een poosje later ons pand zie verlaten, vraag ik me af of dit nu een goed teken van integratie is: een meisje van 13, met Somalische wortels, bang dat haar broertje in de toekomst gepest gaat worden vanwege zijn met liefde gegeven voornaam...

Maart 2018

Voornaam

De voornaam van mijn vrouwelijke cliënten wekt bij kennisgeving altijd mijn nieuwsgierigheid omdat ik weet dat deze vaak symbool staat voor iets moois; Abir voor kwetsbaar, Nour voor licht, Muna voor verlangen, Hanan voor vergeving, Amal voor hoop, om maar wat voorbeelden te noemen.

Ze zijn eerst verrast en daarna blij dat ik ernaar vraag. Hoe weinig men soms nog het Nederlands beheerst, álles, tot en met Google Translate, wordt uit de kast gehaald om het me te vertellen en uit te leggen.

Je naam, één van de weinige dingen die je mee kunt nemen op de vlucht uit een land in oorlog. Hij weegt niets, je hoeft hem niet in te pakken of te verstoppen, hij kan niet gestolen worden, hij slaat niet overboord...

En nu lees ik in een artikel in de NRC van vandaag dat in een aantal beroepen gevraagd wordt om je naam te veranderen in een 'Nederlands' klinkende naam of dat men zelf zich hiertoe genoodzaakt voelt. Omdat dit meer vertrouwen schept en beter verkoopt...

Ik word hier treurig en moedeloos van.

Hoe klein kunnen wij onze nieuwe medelanders maken

door te vragen om je te generen voor je naam. Zó kwetsend en vernederend. Waarom durven wij er niet op te vertrouwen dat iemand, met welke naam dan ook, aangenomen is voor een functie wegens aantoonbaar aanwezige vaardigheden en competenties en dus gewoon goed is in zijn of haar werk?

April 2018

Staatloos

'Staatloos' zie ik regelmatig staan, als 'nationaliteit' op het IND-pasje van cliënten. Zij zijn gevlucht wegens de burgeroorlog in Syrië.

Mijn hart krimpt dan voor een moment ineen.

Ik bedenk elke keer weer: deze cliënten aan mijn tafel zijn dus de kinderen, klein- en achterkleinkinderen van de in 1948 gevluchte en verdreven Palestijnen. Gevlucht uit het nieuwe land dat Israël heet, in de hoop een nieuw bestaan op te kunnen bouwen op de Westelijke Jordaanoever, de Gazastrook, in Libanon, Jordanië of Syrië.

Verdreven uit hun steden, dorpen, wijken en huizen, waar naar men nog altijd hoopt terug te zullen keren.

En wat heeft het hun nazaten gebracht? In Libanon staan ze buitenspel, op de Westelijke Jordaanoever en Gazastrook is hun situatie én toekomst uitzichtloos en in Syrië slaat wederom een deel van hen op de vlucht, vanwege een inmiddels al 7 jaar durende oorlog.

Vandaag is het 70 jaar geleden dat de exodus van Palestijnen op gang komt, 15 mei 1948.

De dag van de catastrofe, al-Nakba.

En uitgerekend de avond vóór de herdenking van de dag

van al-Nakba opent de VS op initiatief van Trump haar ambassade in Jeruzalem.

Resultaten? Bloedbad in Gaza en feest in Jeruzalem. Je kunt geen feest vieren door de ander te onderdrukken...

En ik lees de krant, hoor het journaal en bedenk dat waar Palestijnen zich ook bevinden, hen geen veiligheid, rust, vrede en geluk gegund zijn.

Vandaag begint de Ramadan en ik vermoed dat menig Palestijn extra hard bidt en Allah zal vragen om een beter leven.

Ik help het hem hopen.

Mei 2018

Black hair

Een deel van mijn cliënten is afkomstig uit Afrikaanse landen, zoals Liberia, Sierra Leone, Eritrea, Nigeria, Congo, Angola en Guinee.

Ik vind het altijd weer een feest om te zien hoe kunstig het 'black hair' van vooral vrouwen en meisjes ingevlochten kan zijn. In mooie, soms ingewikkelde patronen liggen vlechtjes op en om het hoofd en ik kan het nooit laten er een groot compliment over te maken. Het is een tijdrovende bezigheid die door moeders, oma's, tantes, vriendinnen en buurvrouwen met veel aandacht en precisie bij elkaar wordt gedaan. Echt een vrouwenaangelegenheid. Bij kleine kinderen het liefst terwijl ze slapen want voor degene die het invlechten ondergaat, is het bepaald geen feest. Het resultaat daarentegen wel!

Het neemt mij ook altijd terug naar de jaren toen Stella en Roissy bij ons woonden. Het haar van Stella was altijd wel een dingetje, dat van Roissy soms. Als het koppie van Stella aan 'vernieuwing' toe was, maakten we een afspraak met Haddy, een van oorsprong Gambiaanse en zeer kundig in het bewerken van black hair bij kinderen en volwassenen. We trokken er altijd een dag voor uit en tijdens het invlechten

werd er regelmatig gepauzeerd om wat te drinken, te eten en te bidden. Het was een heuse ceremonie!

Soms kwam Haddy tijd tekort en ging Stella 's avonds met een half ingevlochten hoofd naar bed, om de volgende dag weer terug te keren voor de tweede helft.

'Wie mooi wil zijn moet pijn lijden' ging hier zeker op, want er volgden steevast minstens twee dagen met fikse hoofdpijn.

Maar mooi was én is ze. Gelukkig draagt zij haar black hair nog altijd met veel trots en groot zelfvertrouwen.

En dan hoor ik vandaag het volgende.

In het RTL-lifestyleprogramma 'Bubbels & Gloss' van gisteren wordt aan tafel 'natuurlijk kroeshaar' door de daar aanwezige kappers afgedaan als onhandelbaar.

Deventer kapper Ad Peters, mede-presentator van dit programma en tevens vertegenwoordiger van kappersorganisatie Intercoiffure, geeft nog een 'waardevolle' aanvulling hierop en zegt het volgende: 'Heel veel consumenten denken dat kroeshaar fantastisch is. Nou, daar ben je meestal helemaal niet blij mee, want je kunt er niet zo veel mee.'

Hij doet er nog een schepje bovenop met de toevoeging:

'Daarom is het ook belangrijk om jouw klanten hier tips over te geven. Want die mensen willen ook wel eens wat anders. Je wilt er niet altijd als een bosneger bij lopen.'

Wat volgt is instemmend gelach aan tafel.

Hoe respectloos en arrogant!

Ik zou tegen Ad Peters willen zeggen:

'Oordeel niet over zaken waar je klaarblijkelijk geen verstand van hebt. Als je écht iets wilt verkondigen over black hair, ga dan eerst te rade én in de leer bij mensen zoals Haddy. Die wéten immers waar ze over praten.'

Mei 2018

Kledingwet

Iedereen mag zich in Nederland kleden zoals men wil. Maar 'mag' is sinds dinsdag 'mocht' want deze week stemt de Eerste Kamer in meerderheid vóór een PPV-wetsvoorstel. Dit wetsvoorstel behelst een verbod op het dragen van boerka's en nikabs in overheidsgebouwen, zorg- en onderwijsinstellingen en in het openbaar vervoer. Er is een discussie van maar liefst 13 jaar aan voorafgegaan.

Niet mét, maar óver vrouwen die een nikab of boerka willen dragen. Concrete problemen met boerka- en nikabdragers zijn er overigens in Nederland nooit geweest.

In gedachten loop ik mijn cliëntenbestand na en kom uiteindelijk tot welgeteld één cliënt die, geheel uit eigen wil, een nikab draagt. Zij slaat deze naar achteren als zij met mij in een spreekkamer zit. Maar vanaf nu zou zij ons pand niet meer binnen mogen komen...

Ik denk aan alle keren dat ik in contact kom met moslima's, in werk of mijn eigen tijd, in binnen- of buitenland. Al dan niet met een hijab, nikab, chador of boerka en altijd bereid om een gesprek aan te gaan. Mijn kleding is geen belemmering voor hen, hun kleding is geen belemmering voor mij.

Het gaat immers om de mens en niet om de verpakking. Overigens blijkt altijd weer dat we meer met elkaar overeenkomen dan van elkaar verschillen. De overeenkomsten bieden veiligheid in het contact, de verschillen maken het juist interessant.

Ik ben niet blij met deze in mijn ogen onbelangrijke en stigmatiserende symboolwet.

Het gaat om een kleine groep vrouwen en nogmaals, er zijn geen voorbeelden die het belang van deze wet onderbouwen.

De wet getuigt niet van respect en acceptatie maar van afwijzing en uitsluiting gebaseerd op angst en onwetendheid.

Er hangt een bordje bij DWT met de boodschap dat ons pand verboden is voor honden. Ik kan mij niet voorstellen dat daar binnenkort nog een bordje onder geschroefd wordt waarop staat dat moslima's met een boerka of nikab ook niet meer welkom zijn bij ons...

Juni 2018

Gezin

Gezinshereniging volgt op een vaak moeilijke tijd. Veel gezinnen vluchten in 'stukjes'. Vaak reist eerst een minderjarige zoon, een vader of een moeder met of zonder een deel van de kinderen vooruit. Dat is geen keuze maar de situatie dwingt hen daartoe.

Hij of zij die als eerste arriveert heeft de taak de gezinshereniging op de rails te zetten. Dit is dikwijls een langdurig proces. En zwaar. Want naast vluchttrauma's, stress om de achterblijvers en verdriet om het incomplete gezin, probeert men ook zijn weg in het nieuwe land te vinden. Psychisch en emotioneel trekt dit een zware wissel op hen. En als dan na verloop van tijd iedereen bij elkaar is, moeten alle stukjes van de puzzel weer één geheel gaan vormen.

Dat gaat vaak goed, maar soms ook niet. Het valt niet altijd mee om samen de draad weer op te pakken terwijl er veel ingrijpends heeft plaatsgevonden en nog altijd plaatsvindt. Dat merk ik aan en hoor ik ook van cliënten die ik aan mijn tafel spreek.

In situaties waarin het niet goed gaat kan ernstig huiselijk geweld het gevolg zijn...

En nu gebeurt het tegenovergestelde in de VS.

Trump heeft het plan opgevat om migranten, die als compleet gezin de grens overgaan, wreed van elkaar te scheiden. Kinderen worden van hun ouders losgerukt, weggevoerd en in kooien opgesloten. Met opzet, willens en wetens. Om zo migranten af te schrikken en te weerhouden om op zoek te gaan naar een beter leven.

Hoe ver kun je zinken als president, als politicus, als mens.

Juni 2018

Kindbruidje

Zeven sterk uitgelichte jurken, gemaakt van geschept papier en waarin gegraveerde glasvlakjes zijn verwerkt, hangen als lampen in een verder schaars verlichte zaal. Elke jurk vertegenwoordigt een kindbruidje van ergens op de wereld.

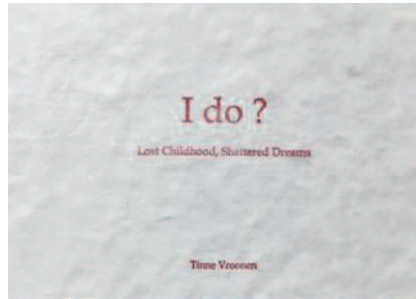
In een ruimte ernaast ligt een doosje op een tafel waarin enkele gravures en een fotoboekje met daarin de begeleidende verhalen over de zeven kindbruidjes.

Enige tijd terug ben ik met Holger op de expositie 'Glas Natuurlijk... Van Haar' in Kasteel de Cannenburgh te Vaassen en ik beschrijf hier de installatie van Tinne Vroonen getiteld 'I do? Lost Childhood, Shattered Dreams'.

Het grijpt me erg aan.

Tinne, een Belgische glaskunstenaar die ingewikkelde wereldvraagstukken niet schuwt in haar werk, zorgt ervoor dat sommige cliënten van mij op dit moment één voor één in mijn hoofd tevoorschijn komen en hun levensverhaal opnieuw aan mij vertellen.

Hoe zij, als zeer jong meisje, kind nog, trouwen met een dikwijls veel oudere en onbekende man, voor lichaam en geest veel te vroeg kinderen krijgen en zo hun jeugd verliezen

en hun dromen aan diggelen zien vallen.

En langzaam maar zeker worden het onbedoeld hún jurken...

Kindhuwelijken zijn niet gebonden aan religie of land, wél aan armoede, discriminatie, cultuur en traditie, gebrek aan onderwijs en aan wetgeving.

De gevolgen voor de kindbruid? Vroegtijdig stoppen met school, huiselijk geweld, gezondheidsproblemen en een leven met gebrek aan veiligheid, respect en perspectief. Zij is vaak bezit geworden van haar schoonfamilie en is niet bij machte zich te ontworstelen aan deze voor haar zo ongelukkige situatie.

Eenmaal, om wat voor reden dan ook in Nederland gekomen, ziet zij mogelijkheden.

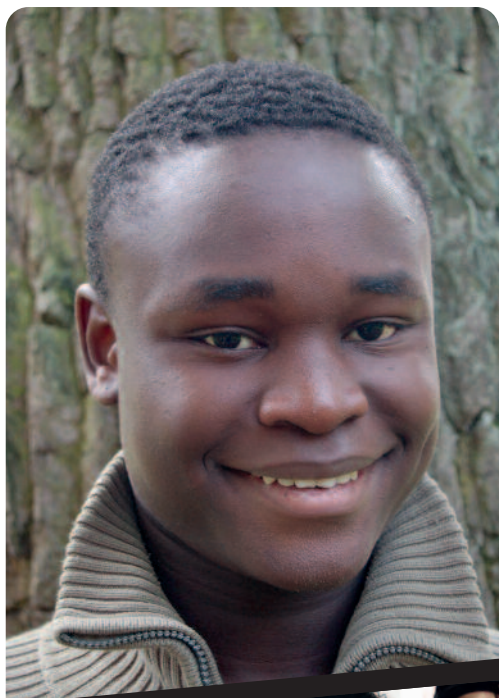
Financiële onafhankelijkheid, een eigen woonruimte, onderwijs en veel minder strenge, sociale controle leiden in veel gevallen uiteindelijk tot een scheiding. In zekere mate is er zelfs sprake van een nieuw begin, zij het met veel vallen en opstaan.

Nog niet zo lang geleden zegt een cliënt tegen mij: 'De oorlog in Syrië is echt verschrikkelijk, maar toch, het heeft mij ook veel goeds gebracht...' En ik begrijp goed wat zij bedoelt. Zij heeft voor zichzelf gekozen, is uit een voor haar ongelukkige huwelijk gestapt, wil NT2-examen op hoog niveau doen en daarna studeren. Een zelfbewuste vrouw, die goed weet wat zij wil en nu alsnog haar kansen grijpt.

Ik mail Tinne om haar te bedanken voor de aandacht die zij met haar kunst opeist voor dit probleem en vertel haar hoeveel indruk het op mij heeft gemaakt en ook waarom.

Gisteren wordt er een pakje bezorgd met daarin het prachtige uitklapbare doosje met het fotoboekje, drie afdrukken van de in de jurken gegraveerde glasplaatjes en een persoonlijk briefje. Heel bijzonder, heel mooi.

November 2018

Verdacht

‘Lilief, ik moet naar de politie om m’n pasje te laten zien,’
sniikt hij. ‘Alleen ik, de anderen helemaal niet.’

Zo’n dertien jaar geleden, hij is dan 14 zoals op de foto
hieronder wel te zien is, komt onze Roissy huilend thuis.
Hij is na schooltijd met drie vriendjes gaan voetballen en ze
hangen wat in onze buurt, achter de Zwolsewegkerk. Een
surveillancewagen van de politie rijdt langs, op weg naar
de politiepost aan de Erasmusstraat die dan nog bestaat.
De auto stopt, een van de agenten stapt uit en loopt op het
groepje jongens af. Alleen Roissy wordt om een legitimatie
gevraagd, de anderen zijn namelijk wit.

Etnisch profileren, het begint dus al in de kindertijd!
Hij moet zijn verblijfsdocument thuis ophalen en deze op
het bureau achter de kerk komen laten zien. Met boze,
ingehouden verontwaardiging ga ik mee naar het bureau
en nadat het pasje in orde is bevonden, vraag ik de agent
waarom alleen aan Roissy gevraagd is zich te legitimeren.
Na wat gedrentel en gemompel luidt het antwoord:
‘Omdat hij keek. Omdat hij op een bepaalde manier naar
een meisje keek dat aan de overkant van de straat liep.’
Roissy legt mij uit dat het om Marloes gaat, een meisje uit

de buurt dat deel uitmaakt van zijn vriendengroep.

'Heeft Marloes bij u geklaagd?', vraag ik. Dit blijkt niet het geval.

Ik zeg dat ik dit een hele goede reden vind en wil graag dat de betreffende agent mij voordoet hoe Roissy dan wel gekeken heeft, want ik ga hem natuurlijk afleren ooit nog zo te kijken, zodat hij niet nóg eens om deze reden wordt staande gehouden.

Mijn cynisme wordt niet begrepen. Voordat we gaan, vraag ik de agent nog of hij getrouwd is. Hij beaamt dit en ik informeer naar de manier waarop hij zijn vrouw destijds ontmoet heeft. Wellicht met een blinddoek voor?

Roissy en ik dienen samen een klacht in en de heren komen later hun excuses aanbieden.

Maar hiermee wordt de door Roissy opgelopen beschadiging niet weggenomen.

Vandaag, 10 december is het de Internationale Dag van de Mensenrechten en in dat kader is vanavond om 21.05 u op NPO 2 'Verdacht' te zien, een documentaire van Nan Rosens waarin de kijker wordt geconfronteerd met etnisch profileren.

Etnisch profileren, een onderschat probleem dat voor degenen die het ervaren pijnlijke en kwetsende gevolgen heeft!

December 2018

Vooroordeel

Stel je voor dat je stelselmatig voor schoonmaakmedewerker wordt aangezien op je werkplek. Wat doet dat eigenlijk met je?

Als je regelmatig aanloopt tegen deze misplaatste vooronderstelling van de ander, voel je je miskend en ben je kennelijk niet geschikt voor de functie die je daadwerkelijk bekleedt.

Vrouwen met een hoofddoek, mensen die het Nederlands bij lange na niet volledig beheersen en een niet-westers uiterlijk hebben worden vaak in een werksetting onmiddellijk 'herkend als de schoonmaker, beveiligers, conciërge of kantine-medewerker', terwijl zij net zo goed de arts, docent, verpleegkundige of accountant in de betreffende werkomgeving zouden kunnen zijn.

Daarom is het zo belangrijk dat wij samen met onze nieuwe medelanders kijken waar hun ervaring, talenten en wensen liggen en daarmee aan de slag te gaan, zonder als eerste aan schoonmaakwerk e.d. te denken.

IKJE Folderwijsheid

Mijn dochter van bijna 20 jaar, geboren in China, bereidt zich 's ochtends vroeg aan de keukentafel voor op een examen, later die dag. De bel gaat. Voor de deur staat een oudere dame van Jehova's Getuigen. „Ik wilde over het geloof komen praten, maar ik zie dat er niemand thuis is. Dan ga ik maar weer, dan kun jij lekker verder met schoonmaken.” Terwijl ze wegbeent over de oprit, blijft mijn dochter verbouwereerd achter met een achtergelaten folder in haar hand en leest: ‘Komt er ooit een eind aan pijn en verdriet?’

Cor Brockhoven

Overigens bedoel ik hiermee niet dat schoonmaakwerk geen respect verdient! Integendeel. Hij of zij die dit beroep met liefde en plezier uitoefent is natuurlijk prima.

Echter, het kan naar mijn mening nooit een vanzelfsprekende en opgelegde beroepskeuze zijn. En daar lijkt het toch wel op, als je in ziekenhuizen, scholen, kantoren en vliegvelden ziet wie het schoonmaakwerk doet.

Laatst kwam ik een foto tegen van Rutte, te midden van 'zijn' schoonmaakteam op Algemene Zaken, wat dit duidelijk laat zien. De gevolgen hiervan, zoals vooroordelen, hokjesdenken en etnisch profileren, geeft het 'IKJE' van vandaag mooi weer...

Januari 2019

Veerkracht

Hoe zou het nu met haar zijn? Ik vraag mij dit vanmorgen af en denk terug aan het eerste gesprek met haar, nu ruim een jaar geleden. Een Syrische vrouw, vijf jaar jonger dan ik, vlucht samen met haar man naar Nederland waar haar ruim twintigjarige zoon dan al een tijdje woont.

Gezinshereniging noemen we dit, hoewel haar vier oudste kinderen, allemaal meerderjarig, in Syrië achterblijven.

Als ik haar voor het eerst zie, komt zij op mij over als een sterke, zelfbewuste vrouw.

Maar in de loop van ons gesprek breekt zij als zij mij vertelt dat haar man, niet lang na hun aankomst in het AZC, ongeneeslijk ziek blijkt. De artsen constateren een niet te behandelen hersentumor. Hij overlijdt in de zomer van 2017 en wordt begraven op de Deventer Begraafplaats Steenbrugge.

Vluchten, een deel van je gezin daar, een deel van je gezin hier en dan weduwe worden. Wat een verhaal en wat een mogelijk toekomstig dilemma. Want hoe moet dat als zij misschien ooit terug wil naar Syrië, omdat zo goed als al haar kinderen en kleinkinderen daar wonen. Maar de vader van haar kinderen ligt hier, begraven in den vreemde.

Kortom, zij maakt veel indruk op mij en komt sindsdien regelmatig in m'n gedachten voorbij.

En nu vandaag zie ik haar opnieuw. Ze is blij me te zien en dat is wederzijds. Ze lijkt haar leven aardig goed op de rit te hebben, is opgewekt en positief, hoewel de inburgeringscursus haar zwaar valt. Het leren en onthouden gaat niet meer zoals vroeger. Maar ze doet haar best, oefent veel op haar laptop en heeft, op de maandag na, een druk weekprogramma. En ja hoor, ze wil op die vrije maandag graag een taalstage doen. Iets met koken, want dat doet ze het allerliefst.

Aan het eind van ons gesprek wil ze weten hoe het met mij gaat terwijl ze wat in haar handtas grabbelt. 'Voor jou', zegt ze en voor mij ligt opeens een vrolijk gekleurd keukenrolpapierpakje. Voorzichtig open ik het en er komt verschillend Turks snoepgoed tevoorschijn.

En het ontroert me weer, zoals zo dikwijls als ik merk dat mensen die in hun leven zó veel voor hun kiezen krijgen toch altijd de ruimte in hun hart hebben voor die ander.

Begin deze maand eindigt de Ramadan met de viering van het Suikerfeest. Maar in mijn werk bij Deventer Werk talent is het eigenlijk doorlopend Suikerfeest.

Mei 2019

Welkom

Terwijl we vandaag, 23 mei, naar het stadhuis lopen om aan onze stemplicht te voldoen, haalt een wandelwagen mét bestuurder ons in. De nog geen jaar oude Sohl kijkt ons lachend aan ondanks haar snotneusje, veroorzaakt door een hardnekkige verkoudheid.

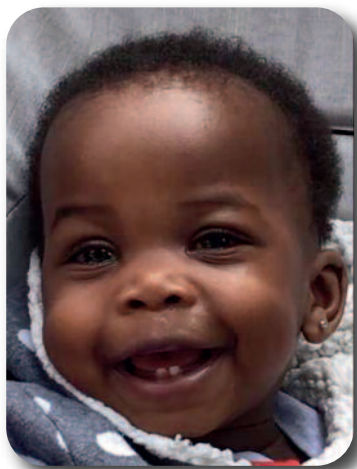
Zij is het dochtertje van Toto die eind jaren negentig vanuit Angola, dat op dat moment al jaren verwickeld is in een hevige burgeroorlog, naar Nederland komt als alleenstaande minderjarige asielzoeker. Veertien is hij dan en ik krijg hem vanuit de voogdijstichting onder mijn hoede. ISK, MBO en HBO doorloopt hij zonder mankeren en sinds een aantal jaren is hij werkzaam in de re-integratiesector. Nog altijd woonachtig in Deventer, wat hij met veel passie en trots 'mijn stad' noemt, zijn hij en zijn Claudia inmiddels de trotse ouders van Sohl, ook een opa- en omazeggertje van ons. Zij draagt de letters H en L in haar naam uit waardering en liefde voor Holger en mij. En nu, in de dagen voorafgaand aan de Europese parlementsverkiezingen wordt er weer hevig gedebatteerd tussen politieke kopstukken. Naast klimaat en veiligheid is migratie hét onderwerp van veel discussies. Er wordt veel lelijks

geroepen over vluchtelingen, asielzoekers en migranten en het stemt mij triest. Ik ken vanuit mijn werk en privé veel mensen uit deze hoek en vraag mij af hoe pijnlijk het toch moet zijn wanneer er op deze manier publiekelijk over je wordt gesproken. Zonder pardon wordt deze groep door sommigen weggezet als potentiële verkrachters, overvallers, kindermisbruikers en moordenaars. Houd ze tegen, liefst bij de Europese maar zeker bij de Nederlandse grenzen. Allemaal!

En dan zie ik Sohl, zo vrolijk, zo stralend en zó welkom. Voor mij staat zij vandaag symbool voor alle nieuwe Europeanen en hun kinderen en ik ben blij dat ik hen het oprechte gevoel geef dat zij hier welkom zijn. Altijd.

Ik stem dan ook met heel mijn hart vandaag.

Mei 2019

Hollandse Nieuwe

‘...Ik ben Widad en ik wil graag met u praten’, klinkt het luid, duidelijk en lachend door de telefoon. Ik ken haar niet maar een afspraak maken kan altijd en afgelopen donderdag ontmoeten wij elkaar.

Een jonge, vrolijke, energieke en leergierige vrouw.

Widad woont sinds eind 2016 in Deventer maar spreekt Nederlands met een tongval en intonatie alsof zij hier van kinds af aan woont.

In het Marokkaanse Rifgebied, waar haar wortels liggen, doorloopt zij de basis- en middelbare school en studeert vervolgens een jaar Engels aan de universiteit.

De reisafstand tussen woonplaats en universiteitsstad blijkt echter te groot voor een jonge vrouw alleen, zij stopt met haar studie en huwt een man, die lang geleden als kind naar Nederland komt.

Drie maanden na haar aankomst in Nederland gaat zij aan de slag als schoonmaker van kantoren.

En zij leert zichzelf de taal. Niet door het volgen van een inburgeringscursus maar door Nederlandse vriendinnen te maken en zelfstudie.

In april slaagt zij voor haar inburgeringsexamen met tienen,

negens en achten, geheel op eigen kracht. Petje af!
Anderhalf jaar geleden reageert Widad op goed geluk op een vacature bij 'Urker Visspecialiteiten Kramer' in het winkelcentrum Flora en zij wordt aangenomen. Haar werkgever verstopt Widad niet achter in de keuken, maar gooit haar gelijk in het diepe. Vooraan, in de winkel als verkoper!

Zij leert er van alles.

Over vis, hoe klanten te bedienen, kassawerk en veel, heel veel Nederlandse taal. Maar dit laatste leert zij niet van haar baas. Die komt namelijk van Urk en Widad verstaat zijn dialect helemaal niet of nauwelijks. Maar hij biedt haar wél deze geweldige kansen en stimuleert haar in alle opzichten.

Helaas, na een jaar begint de verbouwing van het betreffende winkelcentrum en sluit de vishandel zijn deuren.

En nu zit zij bij mij. Zij wil haar Nederlandse taal verbeteren met als doel in de toekomst een studie aan Hogeschool Saxion. Geen tijd te verliezen dus. Daarom regelen we het nog diezelfde dag en na de zomervakantie start Widad met een B1-B2-cursus.

En passant leg ik haar op verzoek nog uit waarom een apenstaartje apenstaartje heet en wat het verschil is in het voltooid deelwoord bij scheid- en niet scheidbare werkwoorden.

Ze hangt aan mijn lippen.

Haar opgedane ervaring in de vishandel zet zij tegenwoordig in bij A. de Graaf en Dochters op de zaterdagmarkt en zij vraagt of ik een keer langs wil komen.

Natuurlijk wil ik dit en vandaag kopen Holger en ik een haring mét uitjes van deze geweldige, stralende Hollandse Nieuwe die er naar mijn idee wel komt.

Oh, en de naam Widad?

Dat betekent Liefde!

Juli 2019

Toekomst

Terwijl onze Stella in gesprek is met haar consulent, vermaakt haar zoontje, ons kleinkind Melki, zich in de computerruimte van Deventer Werk talent.

Druk met het spelenderwijs voorkomen van een taalachterstand en het vergroten van zijn zelfredzaamheid, zaken die in dit jonge leven nu al als risicofactor op de loer liggen om zijn toekomst negatief te beïnvloeden dan wel te bepalen.

Net als bij Stella en Roissy destijds, wil ik voorkomen dat Melki ooit een beroep moet doen op de Participatiewet. Dus werken we samen met veel liefde en aandacht, hard aan de voorwaarden die succesfactoren kunnen zijn, zoals taal, creativiteit, gezondheid, onderwijs en sociale vaardigheden.

Maar ik weet ook uit ervaring dat je ondanks alle inspanningen het resultaat hiervan niet altijd in de hand hebt. Diepe, als kind opgelopen trauma's blijken in het leven bijna onneembare obstakels en als alleenstaande moeder leid je een vaak stressvol bestaan door alle ballen die, koste wat het kost, in de lucht gehouden moeten worden.

Natuurlijk wil iedere ouder dat zijn of haar kind op alle fronten stabiel, onafhankelijk en succesvol wordt in het leven en dit geldt ook voor Holger en mij. Maar soms lukt dit even niet en dan kan het tijdelijk gebruik van een vangnet, zoals de Participatiewet dat biedt, een uitkomst zijn.

Ik ervaar het als heel bijzonder dat Stella ons de gelegenheid geeft om ons, samen met haar, ook voor deze generatie weer voor minstens honderd procent in te zetten en ik hoop zó dat Melki over ruim twintig jaar een gelukkige, zelfbewuste en zelfstandig functionerende jongeman is die, wie weet, misschien wel als medewerker van Deventer Werktalent opnieuw in deze computer-ruimte te vinden is.

Oktober 2019

Dank

Wie je op je levenspad ontmoet, kan grote invloed hebben op de keuzes die je maakt in het leven.

Voor mij is dit Holger geweest, de grote liefde van mijn leven. Hij opende voor mij vanaf het begin van ons samen-zijn de deuren naar andere werelden en maakte mij nieuwsgierig naar vreemde landen en culturen. Dit heeft mij veel gebracht, zowel in mijn persoonlijk als in mijn werkzaam leven en de komst van Stella en Roissy in ons bestaan is daar het mooiste bewijs van. En dat is het nog altijd, niet in de laatste plaats door de geboorte van Melki, ons kleinkind.

Dit boekje draag ik dan ook op aan Holger, Stella, Roissy en Melki, om hen te bedanken dat zij mijn leven zo prachtig kleuren.

Lia

lia@vanreisen.com

